

**รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา***

**THE MANAGEMENT MODEL OF THE STUDENT CARE SYSTEM WITH
COMMUNITY PARTICIPATION OF PHONNGAMSUKSA SCHOOL**

ธนกร แก้วบัวสา¹

Thanakhon Kaewbuasa¹

โรงเรียนโพนงามศึกษา¹

Phonngamsuksa school¹

Email : thanakhonkbs@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 4) เพื่อประเมินและความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา โดยดำเนินการเป็น 4 ระยะ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนโพนงามศึกษา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม แบบประเมินทักษะชีวิต แบบสอบถามการทดลองการใช้รูปแบบ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.51–0.95 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 แบบประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.55–0.88 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และคู่มือการใช้รูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาพบว่า ขาดการจัดการบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ 2) ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 1) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษามี 5 องค์ประกอบ 2) รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาด้านความ

เหมาะสมและความถูกต้องทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 1) หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาในปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทดลองการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลประเมินและความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 1) รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน; การบริหารจัดการ; ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน; การมีส่วนร่วมของชุมชน

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the problems and needs of the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School, 2) to create and develop a management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School, 3) to study the results of the trial use of the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School, and 4) to evaluate and satisfy the satisfaction of the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School, which was conducted in 4 phases. The samples included school administrators, teachers and educational personnel, basic education committees, students and parents of students at Phonngamsuksa School, academic year 2023, totaling 337 people. The instruments used included in-depth interviews, group discussions, validity and appropriateness assessment forms, life skills assessment forms, model trial questionnaires with discrimination power between 0.51–0.95 and reliability equal to 0.99, feasibility and usefulness assessment forms, and model satisfaction questionnaires. The discrimination power was between 0.55–0.88, the reliability was 0.95, and the model was used. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that 1) The results of the analysis of the problems and the need for a management model of the student care system with community

participation of Phonngamsuksa School found that there was a lack of systematic study of student care management 2) Results of creating and developing a management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School 1) Results of creating a management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School consisted of 5 components. 2) The management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School in terms of appropriateness and correctness were at the highest level. 3) Results of the trial of the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School 1) After using the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School in the academic year 2023, the number of students who exhibited life skill behaviors increased from the academic year 2022. 2) Opinions about the trial of the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School were at the highest level overall. 4) Evaluation results and satisfaction with the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School 1) The management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School in terms of feasibility and usefulness were at the highest level in both issues. 2) Satisfaction with the management model of the student care system with community participation of Phonngamsuksa School was at the highest level overall.

Keywords : The management model of the student care system; The management; The student care system; Community participation

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวด 1 จุดมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กำหนดว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข" ทั้งนี้โดยยึดแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตรา 23 ที่ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมและในมาตรา 24(4) ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 63 ได้กล่าวว่า โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและการฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และ ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัย

แก่นักเรียนนักศึกษาตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2557)

แต่เนื่องด้วยสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในทางที่ไม่ดีหลายประการ ซึ่งจากรายงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพครอบครัวไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) พบว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการไหลบ่าทางวัฒนธรรมทำให้เกิดพฤติกรรมความคิด และทัศนคติของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์และโทษกับตัวเด็กเอง สถานการณ์เด็กในปัจจุบันจึงมีความซับซ้อน ทั้งในส่วนของปัญหาและการแก้ไขมากขึ้น ปัญหาพฤติกรรมที่สำคัญของวัยรุ่น คือ วัยรุ่นไทยชอบเที่ยว สูบบุหรี่ ดื่มสุรา มีแนวโน้มของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพิ่มมากขึ้น ที่สำคัญวัยรุ่นยังมีแนวโน้มจะพยายามฆ่าตัวตายเมื่อเกิดความกดดันในชีวิตมากกว่าวัยอื่นและยังเกิดอุบัติเหตุการฉกฉวยอาวุธขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นอาการที่สะท้อนความเครียดวิตกกังวลเพิ่มขึ้นจากอดีตหลายเท่า ในเด็กและวัยรุ่นหญิงร้อยละ 30 ถูกจับในคดีลักทรัพย์ และถูกจับดำเนินคดียาเสพติดเพิ่มเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดด้านการเสียชีวิตของเด็กวัยเรียน พบว่า เด็กเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมากที่สุดถึงปีละ 1,500 - 1,800 ราย ด้านปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง พบว่าเด็กไทยถูกทอดทิ้งเฉลี่ยวันละ 5 คน ส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งหลังคลอดและ 4 ใน 5 คน ของเด็กที่ถูกทอดทิ้งเกิดจากแม่อายุน้อย ก่อให้เกิดปัญหาเด็กเร่ร่อนและไม่ได้เรียนหนังสือ จากปัญหาดังกล่าว แม้รัฐบาลจะพยายามที่จะแก้ปัญหา แต่ก็ยังพบประเทศไทย มีการลงทุนเพื่อเด็กเยาวชนในสังคมน้อยมากเฉลี่ยประมาณ 7,000 บาท/คน/ปีหรือร้อยละ 3.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติซึ่งเป็นไปไม่ทำนองเดียวกับนโยบายของประเทศเรื่องเด็กเยาวชนและครอบครัวที่ยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจน การดำเนินงานยังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ และตามเมืองใหญ่ ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ขาดการประสานงานกับภาคธุรกิจและองค์กรเอกชน ยิ่งในชนบทไม่ปรากฏว่ามีองค์กรใดรับผิดชอบดูแลพัฒนาเด็กเยาวชนและครอบครัวอย่างจริงจัง การพัฒนาให้โอกาสของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะที่อยู่ในระบบโรงเรียนให้สามารถอยู่รอดและได้รับโอกาส การพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ และถือว่า

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กที่เกิดขึ้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นโดยการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวงโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกันวางรากฐานการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ และถือว่า

ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พิศมัย ถิ่นน้อย, 2563)

จากรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพนงามศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่า การดำเนินงานตามกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 องค์ประกอบคือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และ 5) การส่งต่อมีผลการ ประเมิน ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาจากการเจาะจง ครู จำนวน 56 คน นักเรียน จำนวน 285 คน และผู้ปกครอง จำนวน 285 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจทั้ง ฉบับที่ 4.89 อยู่ในระดับ ดีมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การป้องกันและแก้ไขปัญหา และองค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาและส่งเสริม นักเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.40 อยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ที่ตอบ แบบสอบถามความพึงพอใจที่เสนอแนะว่า ควรมีกระบวนการที่การป้องกันและแก้ไขปัญหาและ พัฒนาและส่งเสริมนักเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างรอบด้าน ครบทุกมิติ (โรงเรียนโพนงามศึกษา, 2565)

จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นต่อการพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนโพนงามศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในแนวทางและวิธีการที่หลากหลายโดยค้นพบแนวทางการบริหารแบบ ส่วนร่วม ซึ่งสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีเพื่อให้เกิด การริเริ่มคิดค้นและปรับเปลี่ยนการบริหารงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความจำเป็น ที่เกิดขึ้น เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมจึงได้ ดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา และภาคีเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนโพนงามศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบทางการ บริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่แก้ปัญหาและพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้เกิด ประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย การมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา

2.4 เพื่อประเมินและความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นผู้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มปัญหามีจำนวนลดลงสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน มีสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร สถานศึกษาได้รับการดูแลช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยแก้ไข และพัฒนาตามศักยภาพ ตลอดจนมีทักษะชีวิต รู้เท่าทันภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบมีคุณภาพประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพผู้เรียน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีนวัตกรรมการพัฒนารูปแบบและข้อมูลสารสนเทศนำไปใช้ประกอบการวางแผนการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

3.4 สถานศึกษาได้กระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพเป็นระบบ เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นที่ยอมรับและชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นแบบอย่างให้สถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียง สามารถนำไปปรับใช้ได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R & D) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งให้ได้ผลผลิตที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา คือ รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การหาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา ดำเนินการโดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นขั้นตอนที่ศึกษาความต้องการรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 1) หัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน 3) ตัวแทนผู้ปกครอง

นักเรียน จำนวน 2 คน 4) ครูผู้รับผิดชอบโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 คน และ 5) ครูที่ปรึกษา จำนวน 6 คน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มาแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 1) หัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน 2) ครูผู้รับผิดชอบโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพนงามศึกษา จำนวน 3 คน 3) ครูที่มีความรู้และประสบการณ์โดยทำงานอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปีในโรงเรียนโพนงามศึกษา จำนวน 6 คน 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และ 5) ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 2 คน

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา โดยการยกร่างการพัฒนารูปแบบจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบเพื่อยกร่างการพัฒนารูปแบบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิด องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ องค์ประกอบที่ 5 ผลที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบ หลังจากผู้ศึกษาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้ว จึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ตอบแบบประเมินฉบับที่ 3 แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา จากนั้นนำร่างการพัฒนารูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนาที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา เป็นการนำรูปแบบมาทดลองใช้จริง กับโรงเรียนโพนงามศึกษา ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,159 คน ประกอบด้วย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 56 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,103 คน โดยดำเนินการประชุมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา ในแต่ละขั้นตอนในวันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2566 และให้ทดลองใช้งานในปีการศึกษา 2566 หลังจากทดลองใช้

ทำการประเมินทักษะชีวิต 4 ด้าน คือ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น นำผลการประเมินทักษะชีวิตปีการศึกษา 2566 ที่ได้มาเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2565 และสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทดลองการใช้รูปแบบ

ระยะที่ 4 การประเมินและความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ตอบแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ และสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการบริหาร จัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา จากผลการสัมภาษณ์ สรุปลได้ว่าสภาพปัญหาปัจจุบันของโรงเรียนคือครูและผู้รับผิดชอบโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือยังขาดความเข้าใจในระบบของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ศึกษาจึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาโดยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตาม ประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนโพนงามศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การ พัฒนาทักษะชีวิต รูปแบบการพัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม บริบท โรงเรียนโพนงามศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดย การมีส่วนร่วมของชุมชน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการบริหาร จัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา ต่อไป

5.2 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดย การมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา พบว่า 1) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษามี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิด องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบ ที่ 3 ขอบข่ายการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ องค์ประกอบที่ 5 ผลที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบ 2) รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียน โพนงามศึกษาด้านความเหมาะสมและความถูกต้องทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมี ส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 1) หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาในปีการศึกษา 2566 มีจำนวน นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ทดลองการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนโพนงามศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5.4 ผลประเมินและความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 1) รูปแบบการบริหารจัดการระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาด้านความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ ทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหาร จัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา 1. ด้านนโยบาย/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกำหนดทิศทาง/กลยุทธ์ การบริหารจัดการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่าขาดการศึกษาการบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ขาดการระบุบทบาทและหน้าที่ของชุมชนอย่างเจาะจง ทำให้โรงเรียนไม่มั่นใจในการดำเนินงาน 2 ด้าน การวิเคราะห์สภาพปัญหาศักยภาพของสถานศึกษาบริบทสังคมชุมชน พบว่าควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาศักยภาพของสถานศึกษา (SWOT Analysis) บริบท สังคม ชุมชน โรงเรียนควร จัดกิจกรรมส่งเสริม การเรียนรู้ การวิเคราะห์ที่ผ่านมามีอาจไม่ได้ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากร และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง 3. ด้านการ วางระบบและการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การวางระบบและแผนการบริหารจัดการควรแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานให้ชัดเจน ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันยังไม่มีโครงสร้าง 4. ด้านการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน พบว่า 1) การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนไม่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง 2) การคัดกรอง นักเรียนไม่ต่อเนื่องและได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน 3) ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน 4) ครูขาดความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ขาดการประสานงานช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่รวดเร็วและผู้ประสานงานยังไม่รู้ระบบการส่งต่อนักเรียนทำให้เกิดความล่าช้า 6) ควรเพิ่มการ เสริมสร้างทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียนให้หลากหลายและต่อเนื่อง 7) ควรเปิดโอกาสให้ ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากขึ้น 5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารขาดการ นิเทศกำกับอย่าง ต่อเนื่อง และครูขาดการรายงานการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 6. ด้านการ ดำเนินงานปรับปรุง/พัฒนาเป็นนวัตกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขาดนวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ พิศมัย ถิ่นน้อย (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความ ปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนวัดกำแพงแสน (สว่างวิทยาคาร) ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านนโยบาย/ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกำหนดทิศทาง/กลยุทธ์การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียนพบว่า สถานศึกษาไม่ได้ศึกษาการบริหารจัดการอย่างจริงจังเท่าที่ควรสถานศึกษาควรกำหนดทิศทางกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ 2) ด้านการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาศักยภาพของสถานศึกษาบริบท สังคม ชุมชนพบว่าสถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพปัญหาของการบริหารจัดการตามบริบทของสถาน และชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 3) ด้านการวาง ระบบและแผนการการบริหารจัดการไม่ มีความชัดเจนทำให้ครูไม่มีความรู้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ด้านการ ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดการกำกับ ติดตามผลการดูแลนักเรียนอย่าง ต่อเนื่องและครูมีภาระงานมาก 5) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 6) ด้าน

ปรับปรุง/พัฒนาเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาพบว่าสถานศึกษาขาดนวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้ได้จริง

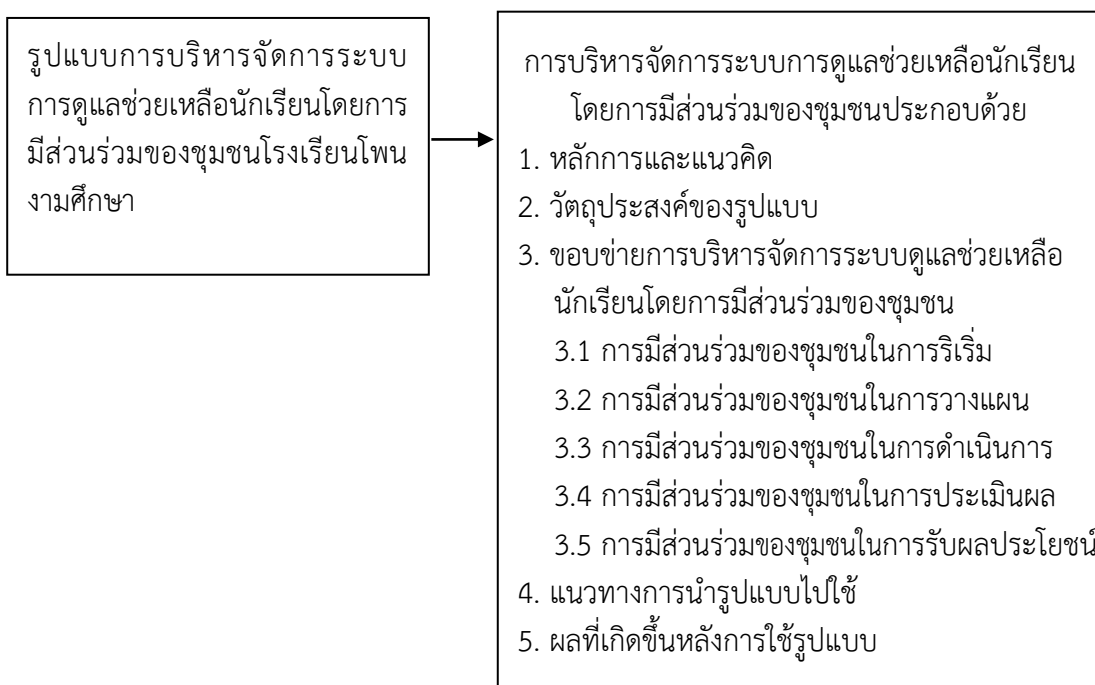
6.2 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา พบว่า 1. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษามี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิด องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ องค์ประกอบที่ 5 ผลที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โดยรวมแล้วการมี 5 องค์ประกอบนี้เป็นลักษณะของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบและครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศุณิษา มาลัยทอง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนโรงเรียนบ้านเนินเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนโรงเรียนบ้านเนินเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 61 ตัวบ่งชี้สามารถกำหนดเป็น 5 องค์ประกอบและตั้งชื่อองค์ประกอบได้ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ 2) การมีส่วนร่วม จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ 3) การมีองค์ความรู้ จำนวน 24 ตัวบ่งชี้ 4) การนิเทศ ติดตาม ผล จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ และ 5) การรายงานผล จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

6.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา พบว่า 1. หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาในปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นให้ความสำคัญกับการบูรณาการทักษะชีวิตเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาหรือกิจกรรมที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ครูมีความเข้าใจในความสำคัญของทักษะชีวิตมากขึ้น และได้รับการพัฒนาให้สามารถส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงทำให้หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาในปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศุณิษา มาลัยทอง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนโรงเรียนบ้านเนินเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลการประเมินรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนโรงเรียนบ้านเนินเวียง ด้านความถูกต้องและด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.4 ผลประเมินและความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา พบว่า 1. รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาด้านความเป็นไป

และความเป็นประโยชน์ ทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและสม่ำเสมอกับชุมชนทำให้ชุมชนรับทราบข้อมูลข่าวสารกิจกรรมและความต้องการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนอย่างแท้จริงโรงเรียนสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจอันดีกับชุมชน ทำให้ชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือและสนับสนุน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการผสมผสานของปัจจัยด้านความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของชุมชน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน บริบทที่เอื้ออำนวยของชุมชน และผลลัพธ์ที่ประจักษ์ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาด้านความเป็นไป และความเป็นประโยชน์ ทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิศมัย ถิ่นน้อย (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนวัดกำแพงแสน (สว่างวิทยาคาร) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นและผลการประเมินความประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากภาพที่ 1 สะท้อนให้เห็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ถึงการดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชน โรงเรียนโพนงามศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ต้องดำเนินการรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยมีหัวใจสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการริเริ่ม การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการรับผลประโยชน์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา พบว่ารูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดดังนั้นควรนำรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนโพนงามศึกษา ที่สร้างขึ้นนี้ไปพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

9. บรรณานุกรม

- พิศมัย ถิ่นน้อย. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนวัดกำแพงแสน (สว่างวิทยาคาร). นครปฐม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2565. จาก https://www.kroobannok.com/createpdf.php?Article_id=86627
- โรงเรียนโพนงามศึกษา. (2565). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนโพนงามศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2565. สกลนคร : โรงเรียนโพนงามศึกษา.

- ศุณิษา มาลัยทอง. (2563). การพัฒนารูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนโรงเรียนบ้านเนินเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. นครสวรรค์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. (2557). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- เอกพงษ์ วรรณพงษ์. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.